(1207) "**मडि विभाजने**" (I-भ्वादिः-272. सक. सेट्. आत्म.) [अ]

'भूषार्थे मण्डतीति स्यात् तत्र मण्डयतीति णौ ।

मण्डते वेष्टने..... ॥' (श्लो. 84) इति देवः ।

मण्डकः-ण्डिका, मण्डकः-ण्डिका, मिमण्डिषकः-षिका, मामण्डकः-ण्डिका; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिककण्ठतिवत् (149) ज्ञेयानि । [1]मण्डिता, [2]मण्डूकः, [3]मण्डलम्, इत्यादीन्यस्माद् भवन्तीति विशेषः। [A]मण्डितः।

(1208) "**मडि भूषायाम्**" (I-भ्वादिः-321. अक. सेट्. पर.)

'भूषार्थे **मण्डतीति** स्यात्, तत्र मण्डयतीति णौ । (श्लो. 84) इति **देवः** । मण्डकः-ण्डिका, मण्डकः-ण्डिका, मिमण्डिषकः-षिका, मामण्डकः-ण्डिका ; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिककण्टतिवत् (146) ज्ञेयानि । अस्य

---

1. ताच्छीलिके तृनि रूपमेवम् । 'क्रुधमण्डार्थेभ्यश्च' (3-2-151) इत्यत्र युज्विधौ भूषणार्थकस्यैव **मण्ड**धातोर्ग्रहणमिति **वृत्त्यादिषु** प्रतिपादितत्वादत्र न युजिति ज्ञेयम् । स्पष्टमिदं **मा. धा. वृत्तौ** ।

2. 'शलिमण्डिभ्यामूकण्' [द. उ. 3-47] इत्यूकण्प्रत्ययः । मण्डते क्षितिमिति **मण्डूकः**=मेकः ।

3. औणादिके [द. उ. 8-107] कलप्रत्यये रूपमेवम् । मण्ड्यते=वेष्ट्यते इति **मण्डलम्**=परिवारः ।

A. 'प्रहुण्डितानैक्षत चारुकुण्डलान् प्रवण्डितार्थान् **अविमण्डिताशयान्**।' धा.का.1.36.

[अ] धातुपाठे 'वडि विभाजने ; **मडि च**' इति पाठ्यते । तत्र 'वडि **मडि** विभाजने' इत्येकदैव पठितव्ये पृथक् सूत्रकरणात् अर्थान्तरेऽपि **मडि**धातुर्वर्तते इति **क्षीरस्वाम्यादयः** प्रतिपादयन्ति । तद् यथा **मण्डः**=रसाग्रम् । अत्र तण्डुलादीनां पचनावसरे कथनानन्तरं य ऊर्ध्वं रसस्यावरणरूपेणाविर्भावः स रसाग्रमित्युच्यते ; अत्रापि धातोरस्य वृत्तिरित्यर्थः । एवम्, **मण्डूरम्** (=लोहमलम्) **मण्डलम्, मण्डपः** इत्यादिष्वप्यस्य धातोरर्थान्तरवृत्तिर्ज्ञेया । **काशकृत्स्नधातुपाठीयव्याख्यायां** (कन्नडभाषामय्यां) 'वडि **मडि वेष्टने**' इति पठ्यते इति **क्षी. टीका** (पृ. ४९) । "**नन्दी** तु '**मडि वेष्टने**' इति पठति।" इति **धातुवृत्तिः**। परं तु **क्षीरतरङ्गिण्यां**—"**नन्दी** तु 'वटि विभाजने, वडि वेष्टने' इति भङ्ग्या पठति ।" इत्येव दृश्यते । ईदृशस्थलेषु शुद्धपाठः कीदृश इति ग्रन्थैर्निर्धारयितुं न शक्यते । सर्वथा **मडि**धातुरनेकार्थक इति सारः ।